

РАЗДЕЛ VIII

МЕДЫЯКУЛЬТУРА І ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАЯ КРЫТЫКА

Галіна Багданава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

АРТ-КРЫТЫКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЫЯЎЛЕННЯ ТВОРЧАЙ ІНДЫВІДУАЛЬНАСЦІ МАСТАКА

Сёння ў беларускім мастацтве плённа працуе некалькі пакаленняў жывапісцаў, графікаў, скульптараў, майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, дызайнераў, чые лепшыя творы зафіксаваныя і на старонках ілюстраваных выданняў (часопісы «Беларусь», «Маладосць», «Нёман», «Першацвет», «Крыніца», «Мастацтва», «Бярозка», «Дзеяслоў», цяпер і «Полымя», газеты «Літаратура і мастацтва», «Культура», «Звязда», «СБ. Беларусь сегодня», «Настаўніцкая газета», «Раніца» і інш.), і ў альбомах, манаграфіях, каталогах, у інтэрнэце. Мы акрэсліваем 1970–2015 гады. Пры гэтым, з першых крокаў у мастацтве той або іншай яркай асобы (часам нават з першых дыпломных, а то і студэнцкіх работ) арт-журналісты і арт-крытыкі (у дадзеным выпадку размежаванне для нас несутнаснае) даюць на старонках друку, на радыё, тэлебачанні, у інтэрнэце сваё вобразнае тлумачэнне творам. Па сутнасці, на сёння мы можам параўнаць, як успрымалі творы таго або іншага мастака падчас іх стварэння і параўнаць, як тыя ж творы альбо новыя ўспрымаюцца сёння новым пакаленнем арт-крытыкаў. Падчас падрыхтоўкі матэрыялаў студэнтаў, якія наведвалі курс па профілі «Крытык выяўленчага мастацтва» для рубрыкі «Кафедра» ў часопісе «Маладосць», мы здолелі выявіць, як час дэтэрмінуе ўспрыманне творчасці таго або іншага мастака і асобных ягоных твораў, а таксама тую ўстойлівую вобразную сістэму, якая характарызуе творчую індывідуальнасць таго альбо іншага мастака і вербальна фіксуецца арт-крытыкай. Ааналіз-супастаўленне праводзілі як паводле ўспрымання найбольш паказальных вобразаў, творчай манеры, так і паводле стылістыкі напісання матэрыялаў. Так, пры супастаўленні матэрыялаў Я. Шунейкі, Г. Багданавай, Т. Гаранскай і інш., прысвечаных

творчасці Леаніда Шчамялёва, Рыгора Сітніцы і Вячаслава Паўлаўца ў 1980–1990-ыя гады з матэрыяламі, напісанымі ў 2010-я А. Сасноўскай, А. Мальчэўскай, М. Дуброўскай, В. Чайкоўскай і інш., выявілася, што, напрыклад, калі ў 1990-я графічныя аркушы Р. Сітніцы падаваліся як адкрыццё, фіксацыя традыцыйных з’яў і вобразаў, дынамізаваных нечаканымі ракурсамі, паэтызаваных натуральнымі арганічнымі колеравымі спалучэннямі, сённяшнім маладым арт-крытыкам прастора ягонай графікі бачыцца «спыненай, застылай, статычнай», творы называюцца «алоўкавымі фотаздымкамі» (В. Чайкоўская). Але менавіта В. Чайкоўская робіць унікальнае адкрыццё архетыповасці творчай індывідуальнасці мастака: «Белы ў Сітніцы ўраўнаважвае, белы – вагі».

Гэткім жа адкрыццём творчай індывідуальнасці Вячаслава Паўлаўца, якія не былі выяўлены ў 1990-я гады (тады акцэнт рабіўся на рамантызм, лірызм ягоных твораў), можна лічыць і зафіксаваныя ў ягонай творчасці сёння А. Сасноўскай такія вобразы-ключы як «акварэлі ягоныя – гэта самота, бездань самоты», «старая, адпаліраваная паверхня вялікіх камянёў з удзячнасцю паглынае, убірае месячнае святло. І камні самі пачынаюць свяціцца».

Такім чынам, мы можам зрабіць выснову, што, апрача акрэсленых выдатным рускім даследчыкам Юрыем Боравым такіх асноўных задач мастацкай крытыкі, як уздзеянне на ўспрыманне свету мастаком, на фарміраванне яго самакантролю, а таксама поля грамадскага меркавання вакол мастацкага твора, працэсу ўспрымання твору гледачом, выхаванне густу, пострэцэптыўнай актыўнасці, сёння арт-крытыка можа быць інструментам выяўлення творчай індывідуальнасці мастака, пры гэтым, не толькі ў кантэксце канкрэтнага сённяшняга рэальнасці, але і ў кантэксце дэтэрмінаванай часам рэцэптыўнасці.

Роман Баканов

Казанский (Приволжский) федеральный университет (Россия)

МЕДИЙНАЯ КРИТИКА В РОССИЙСКОЙ ПЕЧАТИ: ВОПРОСЫ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА

25 сентября 2015 г. медийной (в частности телевизионной) критике в периодической печати бывшего СССР исполнилось 55 лет. Именно в этот день в 1960 г. главный редактор журнала «Новый мир» А. Твардовский подписал в печать октябрьский номер издания, содержащий статью В. Саппака «Телевидение, 1960: из первых наблюдений». В ней автор,